

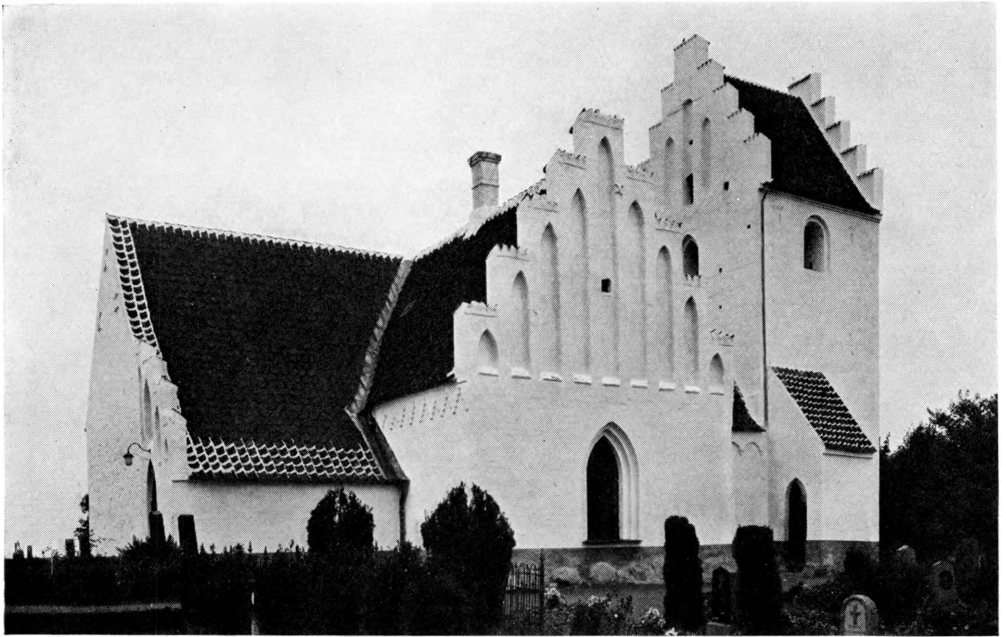

Fig. 1. Faardrup. Ydre, set fra Nordøst.

V. H. 1931

FAARDRUP KIRKE

VETER FLAKKERJERG HERRED

Kirken, der er *Anneks* til Skørpinge, nævnes i Roskildebispens Jordebog (Farathorp) o. 1370 med en halv Plovs Land og svarede da $\frac{1}{2}$ Mark¹. Ved kgl. Skøde af 15. Aug. 1699 fik Vibeke Juel, Enke efter Admiral Bielke til Basnæs, overdraget Kirkens Tiende. Sammen med Basnæs kom Kirken under Holsteinborg², hvorfra den gik over til Selveje 1. Jan. 1919. Se iøvrigt Hovedsognet S. 808.

Kirken ligger paa en flad Højning sydlig i Byen. Kirkegaarden er udvidet mod Syd, hvor tidligere Præstegaarden (den senere »Anneksgaard«) laa; den hegnes iøvrigt af nye, hvidtede Mure.

Kirken bestaar af romansk Skib med fem middelalderlige Tilbygninger: en Vestforlængelse, en Udvidelse af Koret til Skibets Bredde, et Sakristi, et Nordkapel og et Taarn, samt et moderne Vaabenhus, der ligger paa et ældres Plads foran Syddøren.

Bygningen har fra først af været ret uanselig, bygget af raa og kløvet *Kamp* med tilhugne Hjørnekvadere. Af det oprindelige Anlæg staa nu kun Skibets Sidemure i den mellemste Del af det nuværende Langhus. Indvendig har Væggene staaet pudsede, men den oprindelige ydre Murbehandling ses ingensteds mere. Skibets romanske Murhøjde er kun o. 3,50 m over nuværende

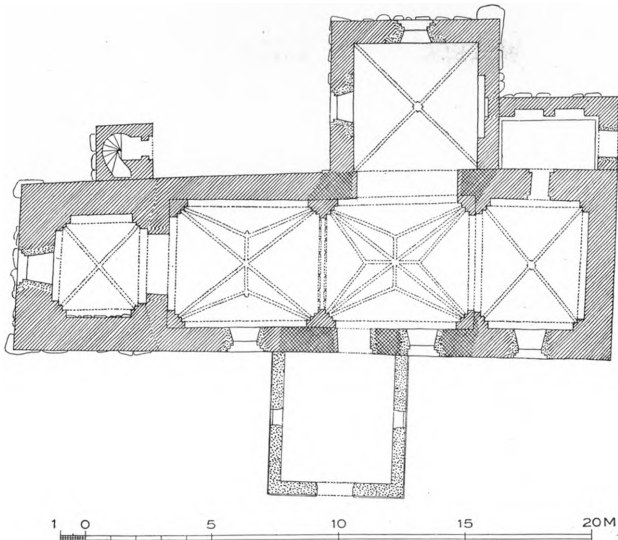

Fig. 2. Faardrup. Plan. 1:300. Maalt af Arne Nystrom 1928.

Terræn. Syddøren er omdannet, Norddøren forsvundet, og ingen oprindelige Vinduer ses mere.

Gotiske Omdannelser og Udvidelser. Nordkapellet er vistnok den ældste af Tilbygningerne, og ikke ældre end 1400'erne. Det er opført af Munkesten paa en Fod af store Kampesten, som ogsaa rager op indvendig i Rummet. Sidemurene har under Gesimsen en svagt udkraget Trappefrise; det synes, som om Mellemmrummet mellem Udkragningerne har været hvidtet, medens Murene iøvrigt har staaet blanke. Nordgavlen har ni Kamtakker og ligesaa mange spidsbuede Højblændinger. De nuværende Vinduer er nye, men i Øst har der været et lille oprindeligt Vindue med spærstikformet Afdækning; det blev sat ud af Funktion ved Sakristiets Opførelse og er nu kun synligt som en indvendig Niche i en større, spidsbuet Spareblænding; lignende Spareblændinger er nu tilmurede i de andre Vægge. Til Skibet har Kapellet en spidsbuet Arkade, fladtrykt i Buens Sider, saaledes at den næsten faar Spærstikform (lignende Buetyper forekommer ogsaa i andre af Egnens Kirker). Rummet overdækkes af et oprindeligt Krydshvælv uden Skjoldbuer, med Kvartstens Ribber og Topkvadrat. Buens Underside har vistnok staaet pudset, mens Pillerne derunder ligesom ogsaa Væggene under Hvælvingsbuerne har haft Stenene staaende fremme.

Efter Nordkappellets Opførelse maa det antages, at den vestlige *Forlængelse af Skibet* er fulgt, idet den gamle Vestgavl forinden er nedrevet og ogsaa det vestligste Stykke af Nordmuren. Forlængelsens Sydmur er nu helt overpudset, saaledes at Materialet ikke kan undersøges; men Nordmuren er udelukkende af Munkesten, og det samme gælder den vestre Taggavl, hvis skraa Sider

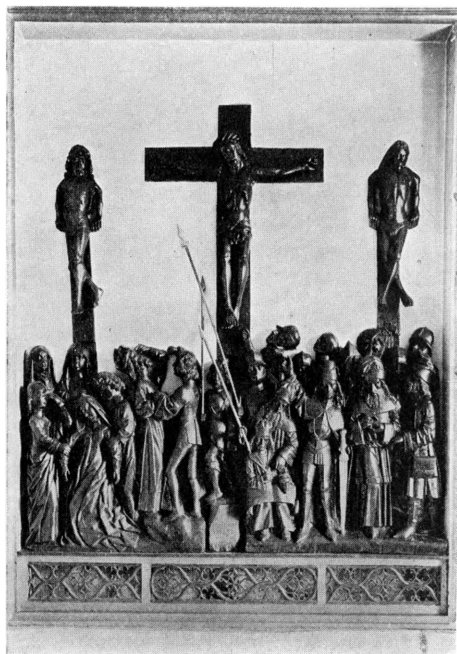
endnu ses i Taarnets Murværk; Gavlen har været glat, blot med en lille, korsformet Lysglug foroven. Naar man ikke ved Forlængelsen har gjort sig den Ulejlighed at flytte Dørene vestpaa, kunde det tyde paa, at et Vaabenhus allerede dengang har været paabygget. Det kan ikke med Sikkerhed afgøres, om Vestforlængelsen en Tid har staaet med fladt Loft. Paa Nordsiden under Gesimsen er en pyntelig, kraftigt udkragende Fladbuefrise, hvis Konsolsten har affasede Hjørner.

Skibets to Hvælvingsfag er sandsynligvis samtidige med Forlængelsen og formentlig fra o. 1500. Det er Stjernehvælv af den paa Egnen hyppig forekommende Type, med Kvartstens Ribber, det vestre ufuldstændigt, idet Bistavene i Øst og Vest mangler; Mellemgjorden har regelmæssig afbrudte Af-fasninger i Buen; der er ingen Overribber.

Først efter Hvælvningernes Indbygning i Skibet er den gamle Triumfgavl og Koret nedrevet og et *nyt Kor* bygget i Bredde med Skibet. Materialet er her Kamp og Munkesten mellem hinanden, og mest Kamp (fra det nedrevne Kor). Østgavlen, som intet Vindue ses at have haft, er helt af Kamp, bortset fra den glatte Taggavl, som er nymuret af smaa Mursten; de nedre Mure, hvor Kampestenene ligger uden regelmæssig Skiftegang, er opfugede med Cement. Koret dækkes af et Krydshvælv med Kvartstens Ribber og Topkvadrat, vistnok samtidigt med Murene, til Trods for at det til alle Sider har spidsbuede Helstens Skjoldbuer. Den vestre er bygget sammen med Skibets tilstødende Bue til en to Stens Gjordbue. Overribber findes ikke.

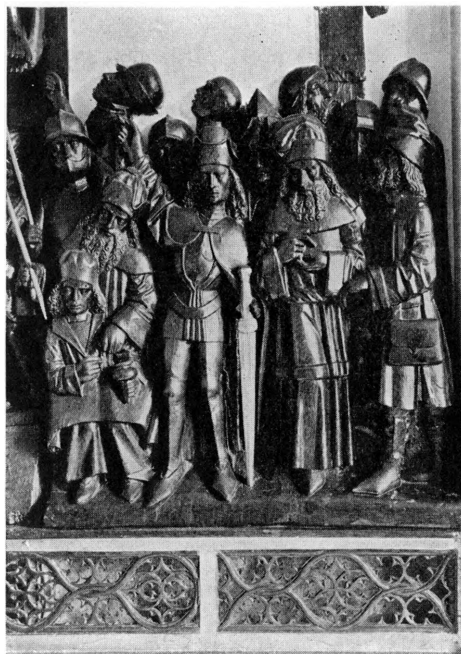
Det nye Kor kan efter hele Sammenhængen i Kirkens Udviklingshistorie ikke være ældre end Begyndelsen af 1500'erne, og snart efter maa *Sakristiet* være tilbygget i Hjørnet mellem Kor og Nordkapel. Materialet er Munkesten paa Kampestensfod. Mod Øst er en Halvgavl med fire Kamtakker og ligesaa mange spidsbuede Højblændinger. Herunder en moderne Dør. Det Indre har to fladbuede Blændinger i Nordvæggen og er overdækket med et Tøndehvælv i Øst—Vest. Mod Koret en falset, fladbuet Dør.

Taarnet er ogsaa blandt de yngste af de middelalderlige Tilbygninger, men dog muligvis lidt ældre end Sakristiet. Det er af Munkesten og bestaar af tre usædvanlig lave Stokværk. Taarnrummet, der mod Skibet har en spidsbuet Arkade, overdækkes af et Krydshvælv af almindelig sengotisk Karakter med Helstens Skjoldbuer til alle Sider. Vestvinduet er nyt, men i Syd og Nord spores tilmurede (fladbuede eller fladrundbuede?) Vinduer skævt i Skjoldbuefelterne. Adgangen til Mellemstokværket er ad en fladbuet, falset Dør paa Taarnets Nordside, hvortil en fritliggende Trappe oprindelig har ført op. Snart er der dog opført et lavt *Trappehus*, der i Øst har en fladbuet Dør i spidsbuet Spejl. Mellemstokværket har kun mod Øst en spidsbuet Blænding, en Art Aflastningsbue over Skibets gamle Vestgavl. I Klokkestokværket

V. H. 1931

Fig. 3. Faardrup. Altermavlen. Storfelt
(S. 821).

V. H. 1931

Fig. 4. Faardrup. Altermavlen. Gruppe ved
Korsets Fod (S. 821).

findes et enkelt, falset Glamhul til hver Side, spidsbuet i Øst og Vest, flad-rundbuet i Nord og Syd. Gavlene har under de ni nymurede Kamtakker tre Højblændinger, de to ydre spidsbuede, den midterste nu fladbuet (ommuret).

Vaabenhuset er opført af smaa Sten i 1867. Det tidligere Vaabenhus havde glatte Kamme.

Over Skib og Kor Rester af et gotisk *Tagværk* af Krydsbaandstype, stærkt omsat og fornyet. De øvrige Tagværker nye. Kirken staar hvidtet, Sydsiden tildels cementpudset; overalt nye, spidsbuede Støbejernsvinduer. Tagene er hængt med Vingeteg, paa Kamtakkerne hovedsagelig Munketeg.

INVENTAR

Altermavlen, paa nyt Alterbord, indeholder (i en Ramme fra o. 1850) Rester af en sengotisk Fløjaltertavle fra o. 1475. Bevaret er Midtskabets reliefskaarne Korsfæstelsesgruppe (Fig. 3): Kristus paa Korset (dette nu kun malet paa Baggrunden), de to Røvere, og talrige Figurer; den nordre Gruppe forestiller: Maria, Johannes, Kvinderne og Longinus; i Midten: en Kriger med $\dagger$ Isopstængel og Spand; den søndre Gruppe: Krigere, Ypperstepræsten og Skriftkloge; i Forgrunden her en Skriver (Fig. 4). Det tredelte Fodstykke har en

gennembrudt Fiskeblære-Frise. Figurerne er egemalede; ældre Farver er ikke sporet. 1810 nævnes, at Fløjene indeholdt »udhugne Billeder«, og at der under en Del af dem kunde læses Navne, skrevne med Munkeskrift: Jacobus, Philippus, Andreas, Judas, Johannes, Maria og Anna. 1884 siges, at Fløjene er bragt til Holsteinborg. Resens Atlas, o. 1685, nævner, at der paa Altertavlen var fremstillet (»depicta«) Kristi Kors og paa hver Side forskellige Billeder, nogle der hentydede til Kristi Guddommelighed, andre der viste hans Meneskelighed og Nedværdigelse³.

†*Sidealter*. I Kapellet fandtes (1755) en »gammel katolsk Alterfod af Mursten«, en Lysekrone af Jern lige ud for Alterfoden, men ingen Alter(tavle). 1810 nævnes dog, at der i Kirken opbevaredes en Del Træbilleder af Kapellets Altertavle, som »for nogle Aar siden, fortæret af Ælde, er nedstyrtet«. Om denne Tavle meddeler Provst Beyer (1820), at den indeholdt »Christi Fremstilling i Templet, af Simeon, havende ham paa sine Arme, ret smukt og tydeligt«⁴.

Altersølv. *Kalk*, fra 1575, 23,5 cm høj. Sekstunget Fod med gennembrudt Forkant; paa Oversiden en reliefstøbt Krucifiksgruppe; fladtrykt Knop med svagt opdrevne Blade, hvorpaa graveret Stavværk, og mellemfaldende Rude-toppe med Reliefversaler: VCETVS 75. Skaft og Kumme stammer fra 1804; dette Aarstal og Kirkens Navn er graveret paa Fodens Overside. *Disk* og *Oblat-æske* er moderne.

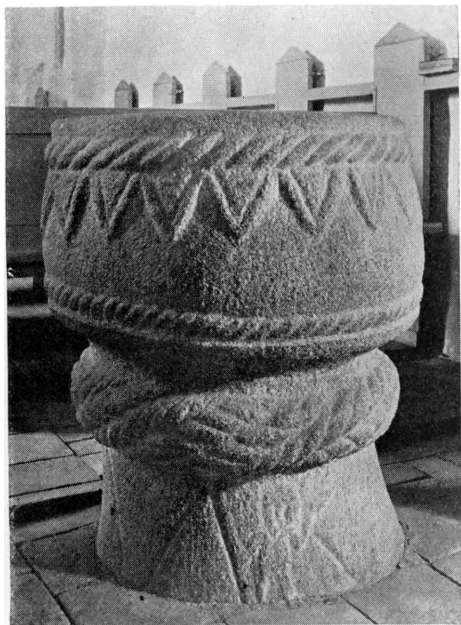
Alterstager, gotiske, 44 cm høje, nøje svarende til Slagelse S. Mikkels (S. 207); stor Lyse- og Fodskaal; tre Ringe om Cylinderskaftet; paa Lyseskaalen to Arme med Piber og nedadvendte, gennembrudte Kraver.

†*Korgitter*, nedtaget 1826 (Kirkebog).

Font (Fig. 5), romansk, af Granit, af to Sten. Kummen, 73 cm i Tv., har under den øvre Tovsnoning en Krans af nedadvendte, spidse Blade; forneden en spinklere Tovstav; Skaftets Vulst er dannet af flettede Tove. Foden er ved fordybede Zigzaglinjer delt i Felter, af hvilke det ene har en reliefhugget Menneskefigur, 19 cm høj, og et andet en Stregfigur.

Fade. 1) Af kbh. Krontin, 71,5 cm i Tv., stemplet: A. C. Dahlgren 1824. 2) Af Messing, anskaffet 1860 (Kaldsbog).

Prædikestol (Fig. 6), i Bruskbarok, fra o. 1630—40. De fem Fag, hvoraf eet er ved Opgangen, adskilles ved joniske Hermer forestillende Haabet, Kærligheden, Styrken og Retfærdigheden; paa Skafterne Bruskmasker; ved Opgangsfaget en løst indsat, jonisk Søjle med Prydbælte. Storfelterne har indenfor firkantet Rammeværk rundbuede Muslingskal-Nicher, foran hvilke er anbragt plumpt skaarne Figurer paa Konsoller: Kristus, Johannes Døberen, Lukas, Markus og Johannes Evangelist. Gesimsens Kronliste har gennembrudt barokt Løvværk; gammelt Drejesæde. Stolen er en Del fornyet og nu grønmalet

E. M. 1938

Fig. 5. Faardrup. Font (S. 822).

H. M. 1913

Fig. 6. Faardrup. Prædikestol (S. 822).

med forgyldte Figurer. Den samtidige, femsidede Himmel har i Topkartoucherne reliefskaaret: 1) Versalerne NMS HMS MP (Kirkeværgerne og Sognepræsten Morten Pedersen 1633—o. 1644); 2) Kongens Navnetræk C 4 baaret af Løver; 3) Vaabenskjold og Bogstaverne WK, (for Antvorskov-Lensmanden Wenzel Rotkirch 1631—55).

Stoleværket er nyt.

†*Pulpitur*, paa hvilket (1820)⁴ »nogle Helgener(!) var afskildret i fuld Corpus, med disse Symboler under dem, hver for sig: Fides, Spes, Caritas, Justitia, Prudentia, Sapientia, Fortitudo, Patientia, med en Del ulæselige Characterer«. Billederne, der forestillede Dyderne, har sikkert været Renaissance-Malerier.

Pengeblok, af Eg, jernbeslagen, antagelig fra 1600'erne.

†*Lysekrone*, af Jern, middelalderlig, sml. †Sidealter.

†*Sejerværk*, nævnt 1661 (Rgsk.).

Klokker. 1) Støbt af J. C. & H. Gamst København 1837. 2) Støbt hos H. Gamst og H. C. Lund København 1846.

En Klokke blev omstøbt 1662 i Snekkerup (i Sognet), »hvor Smelteovnen blev gjort« (Rgsk.).

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1661—72 (RA). — Kaldsbog og Kirkebog se Hovedsognet. — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1759 (LA), 1810 (NM). — Museumsindberetninger af J. R. Løffler 1884, Christen Borch og Hugo Matthiessen 1913. Revideret af P. N. og V. H. 1931.

¹ S. R. D. VII, 119. ² Danske Herregaarde ved 1920. I. 1922. S. 69. ³ Resens Atlas. Uldall. Fol. 186. I, 45 (Kgl. Bibl). ⁴ S. M. Beyer: Topographie over Egitzlefmagle Sogn og Vester-Flakkeberg Herreds Pastorater. 1820. S. 87.

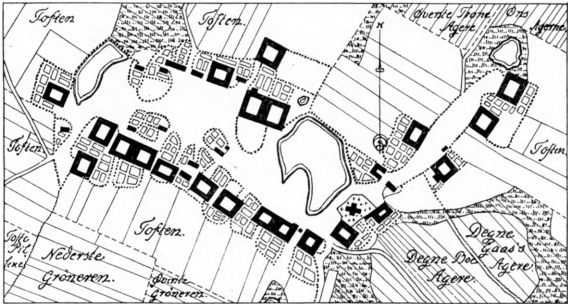

Fig. 7. Faardrup 1770.